

**CONGRESUL EUROPEAN CU PRIVIRE LA PERSOANELE CU
DIZABILITATI
20 – 23 martie 2002**

DECLARATIA DE LA MADRID

“NON-DISCRIMINARE + ACTIUNE POZITIVA = INCLUZIUNE SOCIALA”

Noi, cei peste 600 de participanti la Congresul pe probleme de dizabilitati, intrunit la Madrid, salutam cu caldura proclamarea anului 2003 ca An European al persoanelor cu dizabilitati drept un eveniment care sa sensibilizeze opinia publica cu privire la drepturile celor peste 50 de milioane de persoane cu dizabilitati din Europa.

In prezenta Declaratie este afirmata viziunea noastra care ofera un cadru conceptual de actiune pentru Anul European, la nivel continental, national, regional si local.

PREAMBUL

1. DIZABILITATEA ESTE UN SUBIECT CARE TINE DE DREPTURILE OMULUI

Persoanele cu dizabilitati sunt indreptatite sa aiba aceleasi drepturi ca toti ceilalti cetateni. Primul articol al Declaratiei Universale a Drepturilor Omului arata ca: toate fiintele umane sunt libere si egale ca demnitate si ca drepturi. Pentru a realiza acest deziderat, toate comunitatile trebuie sa tina seama de diversitatea din fiecare comunitate in parte si sa caute sa se asigure ca si persoanele cu dizabilitati se bucura de toate drepturile omului: civile, politice, sociale, economice si culturale, dupa cum este recunoscut de diversele Conventii internationale, Tratatul de Instituire a UE si de diferitele constitutii nationale.

2. PERSOANELE CU DIZABILITATI DORESC SANSE EGALE SI NU MILA

Ca si in multe alte regiuni din intreaga lume, in aceste ultime decenii, Uniunea Europeana a parcurs un drum foarte lung de la ideea ingrijirii persoanelor cu dizabilitati de catre familie la o abordare care incearca sa dea acestora posibilitatea de a-si controla propria viata. Abordarile mai vechi, intemeiate in mare masura pe mila si pe perceptia persoanelor cu dizabilitati ca fiind neajutate, sunt in prezent considerate inacceptabile. Actiunea transfera accentul pus pe reabilitarea individului pentru a se "incadra" in societate pe o conceptie globala de schimbare a societatii care sa includa si sa faca fata cerintelor tuturor indivizilor, inclusiv celor cu dizabilitati. Persoanele cu dizabilitati doresc sanse egale si acces la toate resursele, respectiv, educatie incluziva, tehnologii noi, servicii medicale si sociale, sport si activitati recreative, bunuri de consum si servicii.

3. BARIERELE SOCIETATII DUC LA DISCRIMINARE SI EXCLUDERE SOCIALA

De multe ori, modul in care sunt organizate societatile inseamna ca persoanele cu dizabilitati nu sunt capabile sa beneficieze pe deplin de drepturile omului si ca, din punct de vedere social, sunt excluse.

Datele statistice existente arata ca nivelul de educatie si numarul persoanelor cu dizabilitati care au un loc de munca sunt inadmisibil de scazute. Ca urmare, numarul de persoane cu dizabilitati care traiesc in conditii de saracie este mult mai mare comparativ cu ceilalti membri fara dizabilitati ai societatii.

4. PERSOANELE CU DIZABILITATI: CETATENI INVIZIBILI

Discriminarea cu care se confrunta persoanele cu dizabilitati se bazeaza, uneori, pe prejudecati dar, deseori, este cauzata de faptul ca aceste persoane cu dizabilitati sunt aproape complet uitate si ignorate, ceea ce duce la aparitia si intarirea barierelor de mediu si de atitudine care le impiedica sa faca parte din societate.

5. PERSOANELE CU DIZABILITATI ALCATUIESC UN GRUP ETEROGEN

Ca in toate sferele sociale, persoanele cu dizabilitati alcatuiesc un grup foarte eterogen de oameni si, de aceea, functionala va fi numai acea politica capabila sa respecte aceasta diversitate. In special persoanele cu cerinte care implica o dependenta complexa si familiile acestora sunt cele pentru care societatea trebuie sa faca ceva in mod deosebit, mai ales ca acestea sunt cea mai uitata categorie dintre persoanele cu dizabilitati. De asemenea, femeile cu dizabilitati si persoanele cu dizabilitati din grupuri etnice minoritare se confrunta cel mai adesea cu o dubla sau chiar multipla discriminare, ca rezultat al interactiunii dintre discriminarea cauzata de dizabilitatea lor si discriminarea cauzata de sex sau de originea etnica. Pentru persoanele cu deficiente de auz (surde) recunoasterea limbajului semnelor reprezinta un aspect fundamental.

6. NON - DISCRIMINARE + ACTIUNE POZITIVA = INCLUZIUNE SOCIALA

Carta Uniunii Europene a drepturilor omului, recent adoptata, confirma ca pentru a realiza egalitate pentru persoanele cu dizabilitati, dreptul la non-discriminare trebuie suplimentat cu dreptul de a beneficia de masuri menite sa le asigure independenta, integrarea si participarea la viata comunitatii. Abordarea sintetica este principiul calauzitor al congresului de la Madrid care, in martie 2002, a reunit peste 600 de participanti

VIZIUNEA NOASTRA

1. Viziunea noastra se poate descrie cel mai bine ca un contrast dintre aceasta noua viziune si cea anterioara, prin care se cauta:

- a) **renuntarea la** ideea de persoane cu dizabilitati ca obiecte ale milei... **inlocuita de** ideea de persoane cu dizabilitati ca detinatori de drepturi.
- b) **renuntarea la** ideea de persoane cu dizabilitati ca pacienti... **inlocuita de** ideea de persoane cu dizabilitati ca cetateni independenti si consumatori.

- c) **renuntarea la** ideea de profesioniști care iau decizii în locul persoanelor cu dizabilități... **inlocuita de ideea** luării independente a deciziilor și asumării de responsabilități de către persoanele cu dizabilități și de organizații ale acestora în problemele de interes.
- d) **renuntarea la** ideea de concentrare pe deficiențe individuale... **inlocuita de ideea** eliminării barierelor, revizuirii normelor sociale, politicilor, culturilor și promovarea unui mediu accesibil și de sprijin.
- e) **renuntarea la** ideea etichetării persoanelor cu dizabilități ca dependente și incapabile să aibă un loc de muncă... **inlocuita de ideea** accentului pe abilitate și asigurarea de măsuri de sprijin activ.
- f) **renuntarea la** ideea conceperii unor procese economice și sociale destinate câtorva... **inlocuita de ideea** conceperii unei lumi flexibile pentru toți.
- g) **renuntarea la** ideea unei segregări inutile în educație, pe piața locurilor de muncă și în alte sfere sociale... **inlocuita de ideea** integrării persoanelor cu dizabilități în societatea largă.
- h) **renuntarea la** ideea de politici referitoare la dizabilități ca problema de care se ocupă numai anumite ministere speciale... **inlocuita de ideea** de politică referitoare la dizabilități ca responsabilitate generală a guvernului.

2. SOCIETATE INCLUZIVA PENTRU TOTI

De punerea în practică a viziunii noastre nu beneficiază numai persoanele cu dizabilități, ci întreaga societate, în ansamblul ei. O societate care elimină o parte din membrii săi este o societate săracă. Ceea ce se face pentru a îmbunătăți condițiile de viață ale persoanelor cu dizabilități conduce către conturarea unei lumi flexibile pentru toți. *“Ceea ce se face azi în numele dizabilității, va însemna ceva pentru toți oamenii din lumea de mâine”.*

Noi, participanții la Congresul European pe probleme de dizabilități, reunit la Madrid, împărtășim această viziune și cerem tuturor celor care susțin aceste idei să considere anul 2003, Anul European al Persoanelor cu Dizabilități, drept un început al procesului care va transforma această viziune în realitate. 50 de milioane de persoane cu dizabilități din Europa asteaptă de la noi un impuls pentru ca acest proces să devină realitate.

PROGRAMUL PROPUȘ DE NOI PENTRU A REALIZA ACEASTA VIZIUNE

1. MASURI LEGISLATIVE

Trebuie adoptată, fără întârziere, o legislație anti-discriminare pentru a elimina toate barierele existente și pentru a preveni apariția altor bariere cu care se pot confrunta persoanele cu dizabilități, cum sunt barierele educaționale, de găsim a unui loc de muncă și de acces la bunuri și servicii, precum și acelea care pot să împiedice persoanele cu dizabilități să-și realizeze potențialul maxim posibil de participare socială și independentă. În Tratatul Uniunii Europene, articolul 13 – clauza de non-discriminare – permite realizarea acestui lucru la nivelul comunitar, contribuind în acest fel la crearea unei Europe fără bariere pentru persoanele cu dizabilități.

2. SCHIMBAREA DE ATITUDINE

Legislatia anti-discriminare se dovedeste a fi o reusita in producerea schimbarii de atitudine fata de persoanele cu dizabilitati. Cu toate acestea, numai legislatia singura nu este suficienta. Fara o implicare solida din partea intregii societati, inclusiv prin participarea activa a persoanelor cu dizabilitati si a organizatiilor acestora in asigurarea propriilor lor drepturi, legislatia ramane doar o "carcasa" goala. De aceea, este necesar ca invatamantul de stat sa sustina masurile legislative si sa sporeasca intelegerea cerintelor si drepturilor persoanelor cu dizabilitati din societate si sa lupte impotriva prejudecatilor si stigmatizarii, care inca mai exista.

3. SERVICII CARE PROMOVEAZA O EXISTENTA INDEPENDENTA

Realizarea obiectivului de acces si participare egale implica si faptul ca resursele trebuie orientate in asa fel incat sa duca la cresterea capacitatii de participare a persoanei cu dizabilitati si la intarirea dreptului acesteia la o existenta independenta. In existenta curenta, multe din persoanele cu dizabilitati au nevoie de servicii de sprijin. Aceste servicii trebuie sa fie de calitate, bazate pe nevoile persoanelor cu dizabilitati si integrate in contextul social si nu o sursa de segregare. Un astfel de sprijin este in conformitate cu modelul social european de solidaritate – un model care recunoaste responsabilitatea noastra, a tuturor, unii fata de ceilalti si, in special, fata de cei care au nevoie de sprijin.

4. SPRIJIN PENTRU FAMILIE

Familia persoanei cu dizabilitati, in special a copiilor cu dizabilitati si a acelor persoane cu dizabilitati care sunt total dependente de altii, incapabile sa se autoserveasca, joaca un rol foarte important in educatia persoanei cu dizabilitati si in incluziunea sociala a acesteia. In acest sens, autoritatile publice competente trebuie sa ia masuri adecvate pentru a permite acestor familii sa-si organizeze sprijinul pentru persoana cu dizabilitati intr-un mod cat se poate de incluziv.

5. ATENTIE SPECIALA FATA DE FEMEILE CU DIZABILITATI

Anul European 2003 trebuie vazut ca o sansa de reconsiderare a situatiei femeilor cu dizabilitati dintr-o noua perspectiva. Excluderea sociala cu care se confrunta femeile cu dizabilitati se poate explica nu numai prin dizabilitatea in sine, ci si prin faptul ca sunt femei. Multipla discriminare cu care se confrunta acestea trebuie considerata o provocare abordata printr-o combinatie de masuri sociale si actiuni pozitive, gandite si stabilite prin consultarea acestor femei cu dizabilitati.

6. CARACTERUL PUBLIC AL DIZABILITATII

Persoanelor cu dizabilitati trebuie sa li se asigure accesul la serviciile publice de educatie, medicale, vocationale si sociale si sa li se ofere toate sansele pe care le poate avea o persoana cu dizabilitati. Punerea in practica a acestei abordari incluzive a dizabilitatii si a persoanelor cu dizabilitati implica schimbari in practicile curente de la cateva nivele. Mai intai, este necesar sa se asigure ca serviciile disponibile pentru persoanele cu dizabilitati sunt coordonate in si intre diversele sectoare. Trebuie sa se tina seama de nevoia de accesibilitate a anumitor grupuri de persoane cu dizabilitati

chiar in procesul de planificare a oricarei activitati, si nu atunci dupa ce planificarea s-a finalizat. Nevoile persoanelor cu dizabilitati si a familiilor acestora sunt diverse si este foarte important sa fie conceput un raspuns cat se poate de cuprinzator care sa tina seama atat de persoana, ca un intreg, cat si de diversele aspecte ale vietii acesteia.

7. LOCUL DE MUNCA, FACTOR CHEIE AL INCLUZIUNII SOCIALE

Trebuie depuse eforturi consistente pentru a promova accesul persoanelor cu dizabilitati la locurile de munca, preferabil in sectorul public al pietei fortei de munca. Aceasta este una din cele mai importante modalitati de a lupta impotriva excluderii sociale a persoanelor cu dizabilitati si de a promova o existenta independenta si demna. Pentru a realiza aceste lucru este nevoie nu numai de mobilizarea partenerilor sociali, ci si a autoritatilor publice, care trebuie sa continue sa intareasca masurile si prevederile deja existente.

8. NIMIC DESPRE PERSOANELE CU DIZABILITATI FARA PERSOANE CU DIZABILITATI

Anul European trebuie sa reprezinte ocazia de a acorda persoanelor cu dizabilitati, familiilor acestora, celor care le sustin cauza si asociatiilor acestora, un scop nou, mai extins, in plan politic si social, la toate nivelele societatii pentru a angaja guvernele la dialog, a le implica in luarea deciziilor si pentru a face pasi inainte in directia realizarii obiectivelor de egalitate si incluziune.

Orice actiune se va desfasura in dialog si prin cooperare cu cele mai reprezentative organizatii ale persoanelor cu dizabilitati. O astfel de participare nu trebuie sa se limiteze la a primi informatii sau a aplica niste decizii. Ci, indiferent de nivelul la care se iau deciziile, guvernele trebuie sa produca sau sa consolideze acele mecanisme permanente de consultare si dialog, care sa permita persoanelor cu dizabilitati, prin organizatiile reprezentative, sa contribuie la planificarea, implementarea, monitorizarea si evaluarea tuturor actiunilor.

Principala cerinta pentru a promova in modul cel mai eficient sansele egale si participarea sociala a persoanelor cu dizabilitati este realizarea unei puternice aliante intre guverne si organizatiile reprezentative.

Pentru a facilita acest proces, trebuie marita capacitatea organizatiilor persoanelor cu dizabilitati printr-o mai substantiala alocare de resurse care sa le permita acestora sa-si imbunatateasca capacitatile de organizare si de organizare de campanii. Acest lucru implica si responsabilitatea acestor organizatii de a-si imbunatati si consolida capacitatile de conducere si de reprezentare.

PROPUNERI DE ACTIUNE

Anul European 2003 al persoanelor cu dizabilitati trebuie sa insemne un progres pe agenda de lucru care priveste problematica dizabilitatii, acest lucru implicand sprijinul activ al tuturor sustinatorilor, printr-o abordare parteneriala. Aceste actiuni urmeaza a fi stabilite in Anul European si vor continua si dupa aceea; se impune evaluarea periodica a progresului.

1. AUTORITATILE UNIUNII EUROPENE, AUTORITATILE NATIONALE ALE STATELOR MEMBRE SI ALE CELOR CANDIDATE

Autoritatile publice trebuie sa preia initiativa si sa fie un exemplu si, prin aceasta, sa fie primul dar nu singurul actor al acestui proces. Se impune ca acestea:

- ✗ Sa revizuiasca domeniul de aplicare a cadrului legislativ la nivel comunitar si in plan national, cu scopul de a combate practicile discriminatorii din domeniul educatiei, fortei de munca si accesului la bunuri si servicii;
- ✗ Sa initieze investigarea acelor bariere restrictive si discriminatorii care ingradesc libertatea de participare deplina in societate a persoanelor cu dizabilitati si sa ia masurile considerate necesare pentru a remedia situatiile;
- ✗ Sa revizuiasca sistemul de servicii si de protectie sociala pentru a asigura ca respectivele politici ajuta si incurajeaza persoanele cu dizabilitati sa ramana si / sau sa devina parte integranta a societatii in care traiesc;
- ✗ Sa realizeze acele analize privind violenta si abuzurile comise impotriva persoanelor cu dizabilitati, cu atentie speciala orientata catre persoanele cu dizabilitati care locuiesc in institutii de dimensiuni mari;
- ✗ Sa consolideze legislatia cu privire la accesibilitate pentru a se asigura ca si persoanele cu dizabilitati au aceleasi drepturi de acces la toate facilitatile publice si sociale ca toti cetatenii societatii;
- ✗ Sa contribuie la promovarea drepturilor omului la nivel mondial prin participarea activa la elaborarea unei Conventii a Uniunii Europene cu privire la drepturile persoanelor cu dizabilitati;
- ✗ Sa contribuie la imbunatatirea situatiei persoanelor cu dizabilitati din tarile in curs de dezvoltare prin cuprinderea incluziunii sociale a persoanelor cu dizabilitati ca obiectiv al politicilor de dezvoltare si cooperare, atat la nivel comunitar, cat si la nivel national.

2. AUTORITATILE LOCALE

Anul European trebuie sa se faca simtit mai intai pe plan local, acolo unde problemele sunt reale pentru cetateni si acolo unde asociatiile de si pentru persoane cu dizabilitati isi desfasoara cea mai mare parte a activitatii. Toate eforturile trebuie indreptate in principal catre promovare, resurse si activitati la nivel local.

Actorii de pe plan local trebuie convinsi sa includa cerintele persoanelor cu dizabilitati in politica comunitatii locale, inclusiv in ceea ce priveste educatia, forta si locurile de munca, locuintele, transportul, serviciile medicale si sociale, fara a uita de diversitatea persoanelor cu dizabilitati, de persoanele in varsta, de femei si de imigranti.

Reprezentantii locali ai guvernului trebuie sa elaboreze proiecte de planuri de actiune locale care privesc problematica dizabilitatii, in stransa cooperare cu reprezentantii persoanelor cu dizabilitati si sa infiinteze un comitet local care sa se ocupe de coordonarea activitatilor pentru Anul European 2003.

3. ORGANIZATII CARE SE OCUPA DE DIZABILITATI

Organizatiilor care se ocupa de dizabilitati, in calitate de reprezentanti ai persoanelor cu dizabilitati, le revine responsabilitatea majora de a asigura succesul Anului European. Acestea trebuie sa se considere ambasadorii Anului European si sa abordeze in maniera proactiva toti sustinatorii importanti, prin propuneri de masuri

concrete, avand ca scop crearea de parteneriate durabile cu acestia, in cazul in care asemenea parteneriate nu exista.

4. ANGAJATORII

Angajatorii trebuie sa-si sporeasca eforturile de a cuprinde, mentine si promova persoanele cu dizabilitati intre angajatii lor, dar si sa conceapa produse si servicii in asa fel incat acestea sa fie accesibile persoanelor cu dizabilitati. Angajatorii trebuie sa-si revizuiasca politicile interne pentru a se asigura ca nici una din acestea nu impiedica existenta de sanse egale a persoanelor cu dizabilitati. Patronatele pot contribui la aceste eforturi prin folosirea numeroaselor exemple de buna practica care exista deja.

5. SINDICATELE

Sindicatul trebuie sa se implice mai mult in imbunatatirea accesului si mentinerii persoanelor cu dizabilitati pe piata fortei de munca si sa se asigure ca persoanele cu dizabilitati beneficiaza de sanse egale de acces la oportunitatile de formare si promovare, atunci cand se negociaza contracte de munca cu diverse companii sau in sectoarele specializate. De asemenea, trebuie acordata o atentie sporita pentru promovarea si reprezentarea angajatilor cu dizabilitati, atat in structurile sindicale decizionale proprii cat si in cele existente la diverse firme sau in sectorul profesional.

6. MASS MEDIA

Mass-media trebuie sa creeze si sa consolideze parteneriatele cu asociatiile persoanelor cu dizabilitati pentru a imbunatati imaginea acestor persoane. Se impune o informare mai consistenta prin toate mijloacele media pentru recunoasterea diversitatii umane. Atunci cand se ocupa de probleme legate de dizabilitati, mijloacele mass-media trebuie sa evite orice fel de abordare care poate fi umilitoare sau batjocoritoare si sa se concentreze pe barierele cu care se confrunta persoanele cu dizabilitati si pe contributiile pozitive pe care le pot aduce persoanele cu dizabilitati intregii societati daca acele bariere nu ar exista.

7. SISTEMUL DE INVATAMANT

Scolile trebuie sa-si asume rolul de conducator in transmiterea mesajului de intelegere si acceptare a drepturilor persoanelor cu dizabilitati, ajutand la eliminarea temerilor, miturilor si a conceptiilor gresite si trebuie sa sprijine in acest sens orice efort al intregii comunitatii locale. Se impune dezvoltarea si diseminarea larga a resurselor educationale folosite pentru a ajuta elevii sa-si dezvolte un simt al individualitatii in ceea ce priveste dizabilitatile proprii sau ale celorlalti si sa-i ajute sa recunoasca diferentele intr-o maniera pozitiva.

Este necesar sa se realizeze o educatie pentru toti, pe baza principiilor de participare si egalitate deplina. Educatia joaca un rol cheie in definirea viitorului fiecaruia, atat din punct de vedere personal, cat si din punct de vedere social si profesional. De aceea, sistemul de invatamant trebuie sa detina locul cheie pentru asigurarea dezvoltarii individuale si a incluziunii sociale, care sa permita copiilor si tinerilor cu dizabilitati sa fie cat de poate de independenti.

Sistemul de educatie este primul pas catre construirea unei societati incluzive. Scolile, colegiile, universitatile, in cooperare cu cei care sunt implicati in problematica dizabilitatii, trebuie sa initieze cursuri si ateliere de lucru cu scopul de a sensibiliza presa, agentiile de publicitate, arhitectii, angajatorii, pe cei care lucreaza in domeniul protectiei sociale si a serviciilor medicale, voluntarii si reprezentantii administratiei locale.

8. UN EFORT COMUN LA CARE TOATA LUMEA POATE SI TREBUIE SA CONTRIBUIE

Persoanele cu dizabilitati doresc sa fie prezente in toate sferele vietii si acest lucru presupune ca toate organizatiile si institutiile sa-si revizuiasca practicile pentru a se asigura ca acestea sunt gandite astfel incat si persoanele cu dizabilitati sa contribuie la si sa beneficieze de acestea. Intre astfel de organizatii se pot mentiona: institutii destinate consumatorilor, organizatii de tineret, organizatii religioase, organizatii culturale, alte organizatii si institutii sociale care reprezinta anumite grupuri de cetateni. Este foarte important sa fie implicate muzee, teatre, cinematografe, parcuri, stadioane, centre de conferinta, centre comerciale si oficii postale.

Noi, participantii la Congresul de la Madrid sprijinim aceasta declaratie si ne angajam sa o facem cunoscuta in intreaga lume si vom incuraja toti sustinatorii importanti sa-si insuseasca aceasta declaratie inainte, in timpul si dupa Anul European al Persoanelor cu Dizabilitati. Prin sustinerea prezentei declaratii, noi, organizatiile ne afirmam deschis acordul cu viziunea Declaratiei de la Madrid si ne angajam sa realizam acele actiuni care sa contribuie la derularea procesului ce va aduce egalitate reala pentru toate persoanele cu dizabilitati si familiile acestora.

Daca organizatia Dvs. doreste sa adere la prezenta Declaratie si doreste sa-si faca sustinerea publica, trebuie sa informeze Forumul European pentru Dizabilitati (info@edf-feph.org), care va include organizatia Dvs. intr-o sectiune speciala pe pagina sa web (www.edf-feph.org) dedicata aderarilor la Declaratia de la Madrid.